

DOMENIUL PRIVIND PREVENIREA TORTURII ÎN LOCURILE DE DETENȚIE - MNP

Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante...nici în caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii.

(art. 3 și 15 lit. 2 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale)

*Domeniul privind
prevenirea torturii - MNP*

Prin ratificarea *Protocolului Opțional din 18 decembrie 2002 la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (OPCAT)*, România și-a asumat obligația de a înființa Mecanismul național de prevenire a torturii în locurile de detenție (MNP). Astfel, în anul 2014, prin OUG nr. 48, s-a stabilit ca instituția Avocatul Poporului, prin Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, să îndeplinească atribuțiile specifice de mecanism național de prevenire. MNP exercită un **mandat preventiv**, în scopul identificării situațiilor cu risc potențial pentru rele tratamente și consolidării protecției persoanelor private de libertate împotriva relelor tratamente și a exercitării fără discriminare a drepturilor fundamentale.

Activitatea MNP constă, în principal, în: efectuarea de vizite periodice, anunțate sau inopinate, în locuri de detenție; formularea de recomandări către conducerea locurilor vizitate și autoritățile ierarhic superioare; formularea de propuneri de modificare legislativă; activități de mediatizare a mandatului MNP și pregătirea profesională a personalului care își desfășoară activitatea în locurile de detenție, cu privire la interzicerea torturii și prevenirea relelor tratamente; menținerea legăturii cu Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT).

MNP cuprinde: Structura centrală, care include și Centrul zonal București și Structura teritorială, alcătuită din 3 centre zonale: ● Centrul zonal Alba; ● Centrul zonal Bacău; ● Centrul zonal Craiova. În cadrul celor 4 centre zonale, în cursul anului 2023, și-au desfășurat activitatea personal de specialitate - 7 juriști, 4 medici, 2 psihologi, 1 asistent social - și 4 persoane cu atribuții de personal administrativ (șoferi), la finalul anului fiind vacante 2 posturi, de asistent social și psiholog, la Centrul zonal București.

Pentru desfășurarea activităților MNP sunt cooptați și colaboratori externi, în baza unor contracte de prestări de servicii, selectați de către Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România și de la Colegiul Național al Asistenților Sociali. Astfel, în anul 2023, instituția Avocatul Poporului a avut 67 de

colaboratori externi (12 medici, 13 asistenți sociali și 42 psihologi). De asemenea, la desfășurarea activității de prevenire a torturii participă reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale active în domeniul protecției drepturilor omului, selectate de către Avocatul Poporului. În prezent, sunt încheiate Protocoale de colaborare cu 43 de organizații neguvernamentale.

Vizite de monitorizare a locurilor de detenție

În cursul anului 2023, MNP a efectuat **80 de vizite** în locurile de detenție (o parte dintre vizite fiind și de verificare a implementării recomandărilor formulate prin rapoarte de vizită anterioare):

- **Penitenciare – 10 vizite:** Penitenciarul Miercurea Ciuc, județul Harghita; Penitenciarul Focșani, județul Vrancea; Centrul de Detenție Brăila-Tichilești, județul Brăila; Penitenciarul Ploiești, județul Prahova; Penitenciarul Mărgineni, județul Dâmbovița; Penitenciarul de Femei Ploiești - Târgșorul Nou, județul Prahova; Penitenciarul Giurgiu, județul Giurgiu; Penitenciarul București-Rahova, București; Centrul educativ Buziaș, județul Timiș; Penitenciarul Arad, județul Arad;

- **Spitale de psihiatrie – 5 vizite:** Spitalul de psihiatrie Zam, județul Hunedoara; Spitalul de neurologie și psihiatrie Brașov - Secția exterioară de psihiatrie cronici Vulcan, județul Brașov; Spitalul de neurologie și psihiatrie Brașov - Secția exterioară de psihiatrie cronici Zărnești, județul Brașov; Spitalul Județean de Urgență Târgoviște – Secția Psihiatrie Cronici Gura Ocniței, județul Dâmbovița; Spitalul Municipal „Costache Nicolescu” Drăgășani - Secția de Psihiatrie, județul Vâlcea;

- **Centre de Reținere și Arestare Preventivă – 10 vizite:** Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Alba; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vaslui; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Giurgiu; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Ialomița; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Nr. 1 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Teleorman; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Călărași; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Constanța; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Mehedinți; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Timiș;

- **Centre rezidențiale pentru copii – 13 vizite:** Casa de tip familial „Sfânta Ana” din Alba Iulia, județul Alba; Centrul de Primire în Regim de Urgență Zalău, județul Sălaj; Casa de tip familial „Viișoara”, județul Bistrița Năsăud; Centrul de plasament „Casa Maria” Făgăraș, județul Brașov; Centrul de Plasament nr. 2 Cluj Napoca, județul Cluj; Centrul Maternal Phoenix Oradea, județul Bihor; Casa ”Felicia” Piatra-Neamț, județul Neamț; Centrul rezidențial ”Mihail Sadoveanu” Pașcani, județul Iași; Centrul de primire în regim de urgență ”Sf. Maria” Călărași, județul Călărași; Casa de Tip Familiar din cadrul Complexului de Servicii de Tip Rezidențial pentru copii „Sfânta Maria” Balș, județul Olt; Apartamentul de tip familial destinat protecției rezidențiale a copiilor „Primăverii” Motru, din cadrul Complexului de Servicii Comunitare pentru Copilul în Dificultate Târgu Jiu, județul Gorj; Casa de Tip Familiar pentru copilul separat temporar sau definitiv de părinții săi „Petrești”, județul Gorj; Casa de Tip Familiar Bdul Carpați, nr. 52 bis din cadrul Complexului Servicii de tip rezidențial pentru copii „Sfânta Elena” Corabia, județul Olt;

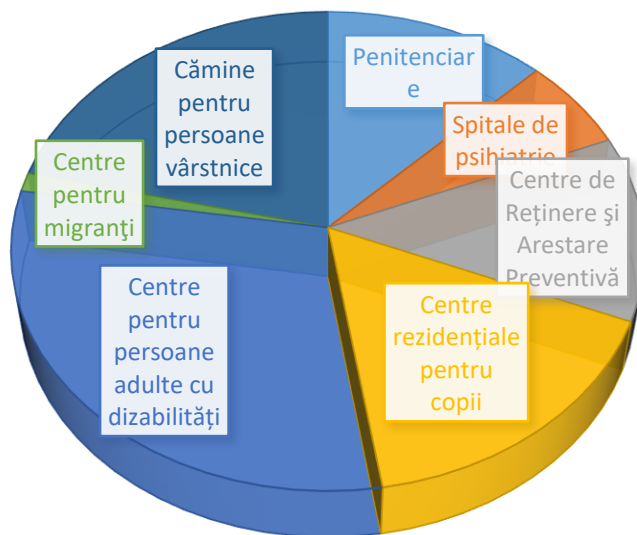
- **Centre pentru persoane adulte cu dizabilități – 24 vizite:** Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități (CIA) Brad, județul Hunedoara; CIA Tinca, județul Bihor; CIA Filipești, județul Bacău; CIA Armonia - Budăi, Podu Iloaiei, județul Iași; CIA ”Sf. Daniel” Leorda, județul Botoșani; CIA Nicolae Bălcescu, com. Nicolae Bălcescu, sat Predești, județul Vâlcea; CIA Ciolpani, județul Ilfov; CIA Videle, județul Teleorman; CIA Slătioara, comuna Slătioara, sat Milostea, județul Vâlcea; CIA Amara, județul Ialomița; CIA „Sfântul Gheorghe” Dioști, județul Dolj; CIA Spineni, județul Olt; CIA Gura Văii, județul Mehedinți;

Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități (CAbR) Zvoriștea, județul Suceava; CAbR Tătărei, județul Prahova; CAbR Râmnicu Sărat, județul Buzău; CAbR Bălăceanca, județul Ilfov; CAbR „Sfântul Iustin” Videle, județul Teleorman; CAbR „Uverturii”, municipiul București; Unitatea de Asistență Medico-Socială Dedulești, sat Dedulești, com. Morărești, județul Argeș; Centrul de Asistență Medico-Socială Pogoanele, județul Buzău; Unitatea de asistență medico-socială Boldești-Scăeni, județul Prahova; Centrul de Asistență Medico-Socială Niculești, județul Dâmbovița; Centrul de Asistență Medico-Socială Bucșani, județul Dâmbovița;

- **Centre pentru migranți – 1 vizite:** Camera de triere din cadrul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Călărași;

- **Cămine pentru persoane vârstnice – 17 vizite:** Căminul pentru Persoane Vârstnice Sibiu, județul Sibiu; Căminul pentru Persoane Vârstnice Pui, județul Hunedoara; Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Moinești din cadrul Complexului de servicii sociale Moinești, județul Bacău; Căminul pentru persoane vârstnice Agapia, județul Neamț; Căminul pentru persoane vârstnice Focșani, județul Vrancea; Centrul social pentru recuperare persoane vârstnice Zimnicea, județul Teleorman; Căminul pentru Persoane Vârstnice - Centru îngrijire bătrâni, loc. Breaza, județul Prahova; Așezământul social Căminul de bătrâni ”Pasărea”, com. Brănești, județul Ilfov; Centrul Rezidențial de Îngrijire și Asistență Căminul Villa Orchidea, comuna Răzvad, sat Valea Voievozilor, județul Dâmbovița; Căminul pentru Persoane Vârstnice Serenity Home București; Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice – pensionari, comuna Fântânele, județul Prahova; Casa bunicilor Confidence, comuna Mihăilești, județul Giurgiu; Centrul Social pentru Îngrijire Bătrâni Saelele, județul Teleorman; Cămin pentru Persoane Vârstnice Voluntari, județul Ilfov; Cămin pentru Persoane Vârstnice Topliceni, județul Buzău; Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice Nikolas Costinești, județul Constanța; Căminul pentru Persoane Vârstnice Mozăceni, județul Argeș.

VIZITE MNP

Colaborarea autorităților cu echipele MNP în timpul desfășurării vizitelor

În cazul majorității unităților vizitate a existat o foarte bună colaborare a conducerii și a personalului cu membrii MNP, atât în timpul vizitelor, cât și ulterior, fiind puse la dispoziția echipelor de vizită, informațiile și documentele solicitate.

În cazul vizitei la Spitalul Județean de Urgență Târgoviște – Secția Psihiatrie Cronici Gura Ocnitei, pe tot parcursul vizitei a existat un dialog permanent cu medicii șefi de secție și cu alți membri ai personalului, care au furnizat informațiile solicitate. Însă, documentele solicitate de MNP nu au fost comunicate decât parțial, în unele situații fiind imposibil de gestionat informația într-un mod relevant. Iar în ceea ce privește solicitările echipei MNP, de furnizare a unui set de imagini capturate de camerele de supraveghere video în secțiile 4 și 5 ale unității, instituția nu le-a dat curs, fiind comunicată o adresă conform căreia unitatea dispune de sistem de supraveghere video funcțional, în timp ce telefonic s-a comunicat echipei că acest sistem (cel puțin în secțiile pentru care s-a făcut solicitarea) nu funcționează.

În context, MNP reamintește că, prin ratificarea OPCAT, România și-a asumat obligația de a înființa Mecanismul național de prevenire și de a permite efectuarea vizitelor acestuia în toate locurile în care persoanele sunt sau ar putea fi lipsite de libertate, aflate sub jurisdicția sa.

În îndeplinirea mandatului său, conform art. 20 din OPCAT, MNP are acces la: toate informațiile referitoare la numărul persoanelor private de libertate în locurile de detenție, precum și la numărul acestor locuri și amplasarea acestora; toate informațiile ce privesc tratamentul aplicat acelor persoane, precum și condițiile de detenție; toate locurile de detenție și la instalațiile și amenajările acestora. Are posibilitatea de a avea întrevederi cu persoanele private de libertate, fără martori, precum și cu orice persoană care poate furniza informații pertinente și libertatea de a alege locurile pe care dorește să le viziteze și persoanele cu care dorește să aibă întrevederi.

De asemenea, în conformitate cu art. 40 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată: instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale.

O altă problemă întâmpinată de echipele MNP a fost necunoașterea prevederilor legale în ceea ce privește competența MNP în monitorizarea centrelor rezidențiale pentru persoane vârstnice. Astfel, potrivit conducerii Direcției de Asistență Socială Sibiu, obiectivul vizitei efectuate de MNP în Căminul pentru Persoane Vârstnice Sibiu (consolidarea protecției persoanelor aflate în locuri de detenție împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante), nu se suprapune cu activitățile și obiectivele centrului, rezultatele raportului de vizită, în opinia conducerii DAS, nu pot fi astfel concludente pentru activitatea desfășurată, întrucât activitatea specifică a căminului nu este una de detenție.

De asemenea, în cazul vizitei MNP la Căminul pentru persoane vârstnice Focșani, deși au fost prezentate prevederile Legii nr. 35/1997, republicată, în baza cărora se desfășoară vizita, șeful de centru a precizat că în DEX detenția este altfel explicată și a susținut că instituția pe care o conduce nu este un centru de detenție și nu este supusă monitorizării MNP. Același punct de vedere l-a avut și juristul Direcției de Asistență Socială Focșani, apelat de șeful de centru. Având în vedere atitudinea șefului de centru, inadmisibilă în raport cu normele de conduită etică și deontologie profesională, echipa MNP a decis să nu continue efectuarea vizitei și s-a adresat Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, precum și Primarului municipiului Focșani. Urmare a demersurilor MNP, Primarul municipiului Focșani și-a cerut scuze pentru incidentul creat și a dispus măsuri de sancționare a șefului de centru, iar Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială a desfășurat, în perioada 25-26 aprilie 2023, o misiune de control, în urma căreia s-au dispus măsuri de

remediere a unor deficiențe. De asemenea, în luna decembrie 2023, echipa MNP a efectuat vizita în cămin, în bune condiții.

În context, MNP precizează că, în conformitate cu art. 34 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată: prin *loc de detenție* se înțelege orice loc în care persoanele sunt private de libertate în baza unei decizii a unei autorități, la cererea acesteia sau cu acordul expres ori tacit al acesteia, iar *privare de libertate* înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură. De asemenea, *orice loc care face parte din sistemul de asistență socială* este loc de detenție, sau, după caz, loc în care instituția Avocatul Poporului își exercită atribuțiile privind prevenirea torturii.

Prin urmare, centrele din sistemul de asistență socială sunt supuse monitorizării MNP, având în vedere: încadrarea în art. 34 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată (respectiv, în art. 4 din OPCAT); existența unei decizii a unei autorități judiciare, administrative sau de altă natură, respectiv cererea sau cu acordul expres sau tacit al persoanei. Iar conform Hotărârii de Guvern nr. 797/2017 pentru aprobarea regulamentelor-cadru de organizare și funcționare ale serviciilor publice de asistență socială și a structurii orientative de personal, autoritățile publice locale sunt obligate să comunice sau, după caz, să pună la dispoziția instituțiilor cu atribuții privind prevenirea torturii, informațiile solicitate, acordându-le sprijin în realizarea vizitelor de monitorizare, în condițiile legii.

[Exemple de bune practici constatate pe parcursul vizitelor de monitorizare](#)

- Urmare a vizitei efectuate la **Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Tătării, județul Prahova**, echipa MNP a remarcat interesul deosebit acordat de centru și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova în vederea reabilitării persoanelor cu dizabilități. În perioada ianuarie 2022- februarie 2023, au fost integrate pe piața forței de muncă un număr de 11 persoane cu dizabilități, astfel: 4 tineri cu dizabilități (2 fete și 2 băieți) au fost angajați la o fabrică de mobilă și transferați într-un serviciu social al Direcției - Locuința Minim Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Brebu, unde funcționează și fabrica de mobilă; 4 beneficiari (2 fete și 2 băieți) au fost angajați la o firmă în municipiul București, în meseria de muncitor necalificat, la ambalarea produselor solide și semisolide și care locuiau în continuare în centru; 1 beneficiar (băiat) era angajat ca paznic la o firmă de catering din municipiul București; 2 beneficiare au fost angajate la un motel din comuna Brazi, județul Prahova, ca ajutor bucătar, având asigurată cazarea în motelul în care își desfășurau activitatea.

- În cadrul vizitei efectuate la **Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 municipiul București**, membrii echipei MNP au reținut că a fost implementată, cel puțin la nivelul centrului vizitat, recomandarea către Ministerul Afacerilor Interne referitoare la *introducerea prevederilor art. 71 alin. (6) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, atât în Procesul-verbal tipizat, prevăzut în Anexa nr. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, aprobat prin O.M.A.I. nr. 14/2018, cât și în extrasul care se afișează pe ușile celulelor (în care sunt trecute drepturile și obligațiile persoanelor încarcerate pe perioada deținerii), în sensul că persoana privată de libertate are posibilitatea de beneficia de o examinare efectuată de un doctor, la alegerea acesteia, contra cost.* Astfel, în toate procesele-verbale din dosarele individuale ale persoanelor private de libertate analizate era inserată această dispoziție, care se regăsea și pe extrasul afișat pe ușile camerelor de deținere.

În plus, această recomandare a fost inclusă și în Hotărârea Guvernului nr. 850/2023 pentru modificarea și completarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 157/2016, în vigoare de la 20 septembrie 2023.

De asemenea, pe parcursul vizitei în centru, membrii echipei MNP au observat că în exteriorul camerelor de deținere, deasupra ușilor, erau montate avertizoare luminoase (albastru și roșu), prin care se semnala prezența unei persoane în grupul sanitar. Sistemul a fost montat în scopul prevenirii evenimentelor negative (tentative de suicid, autoagresiuni etc.). Astfel, dacă se observa că o persoană stătea în baie mai mult timp decât media, se putea interveni prompt.

- În **Căminul pentru Persoane Vârstnice - Centru îngrijire bătrâni, localitatea Breaza, județul Prahova**, toate spațiile erau foarte curate și igienizate; camerele de locuit erau spațioase, aerisite, luminoase, călduroase, confortabile, dotate cu mobilier nou, cu TV, cu aer condiționat și cu grup sanitar propriu, dotat corespunzător (spre exemplu: mână curentă, scaun cu spătar pentru duș și covor antialunecare). Pardoselile erau acoperite cu linoleum din PVC antistatic, iar casa scărilor și terasa aveau pardoseala din granit antiderapant. Toate camerele de cazare erau prevăzute cu buton de panică; beneficiarii imobilizați la pat aveau saltele antiescară, dotate cu o pompă cu regulator electric, acestea fiind foarte eficiente în tratarea și prevenirea escarelor. Personalul angajat era amabil, cunoștea problemele fiecărui beneficiar în parte și era foarte bine pregătit.

- **Centrul Rezidențial de Îngrijire și Asistență Căminul Villa Orhidea, comuna Răzvad, sat Valea Voievozilor, județul Dâmbovița** era dotat cu lift pentru transport targă, care asigura accesul pe verticală la toate nivelurile (demisol, parter, etajul I și etajul II), inclusiv din curtea interioară și rampă pentru persoane cu dizabilități. La etajul 1 era amenajată o sală de baie cu o cadă specială pentru persoane care prezintă disfuncționalități locomotorii, toaletă și chiuvetă. Masa se servea în sălile de mese, iar pentru persoanele mai afectate, care nu puteau mânca corespunzător, exista o sală specială în care erau serviți și ajutați să mănânce. Beneficiarii imobilizați (3 beneficiari) erau duși zilnic la sala de mese.

- La parterul **Căminului pentru Persoane Vârstnice Sibiu, județul Sibiu**, era amenajată și o mini-bucătărie dotată cu mobilier specific, aragaz, cuptor, chiuvetă, unde beneficiarii aveau posibilitatea să-și prepare singuri, în funcție de preferințe, anumite feluri de mâncare.

- În **Casa de tip familial „Vișoara”, județul Bistrița Năsăud**, unde toți beneficiarii erau încadrați în grad grav de handicap și aveau diagnostice somatice și neuro-psiho-motorii severe, membrii echipei de vizită au remarcat profesionalismul și dăruirea cu care personalul de îngrijire și asistență, dar și cel de conducere și de specialitate, se implica în mod profesionist și activ în asigurarea unei îngrijiri corespunzătoare, având cunoștință despre istoricul și problemele fiecărui beneficiar în parte.

- În centre pentru copii, precum: **Centrul de Plasament nr. 2 Cluj Napoca, județul Cluj; Centrul Maternal Phoenix Oradea, județul Bihor; Casa de Tip Familial pentru copilul separat temporar sau definitiv de părinții săi „Petrești”, județul Gorj**, toți copiii erau înscriși într-o formă de învățământ, corespunzătoare vârstei acestora. De asemenea, s-a constatat o bună cunoaștere de către personalul de specialitate a situației școlare a copiilor, precum și a vulnerabilităților acestora, atât în plan școlar cât și comportamental, la școală ori în centru.

- **Penitenciarul Miercurea Ciuc, județul Harghita** dispunea de o gospodărie agrozootehnică, axându-se pe creșterea bovinelor și obținerea de produse alimentare și pe cultivarea legumelor, pentru consumul intern. Beneficia de un spațiu generos pentru plimbare (6 curți), dotat cu mese pentru tenis de masă. De asemenea, exista o sală de sport interioară, care era dotată cu aparate pentru efectuarea exercițiilor fizice și masă de tenis.

• În *Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Filipești, județul Bacău*, era întocmit un Plan anual de formare profesională pentru personalul angajat, care cuprindea diverse teme de instruire, cum ar fi: managementul pacientului violent, acordul pacientului informat și confidențialitatea datelor, prevenirea și managementul epuizării profesionale. Personalul participa anual și la instruirii în afara Planului anual, pe teme precum: Respectarea drepturilor beneficiarului; Manualul de proceduri; Convenția ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități; Respect și încurajare pentru autonomia individuală și independența persoanelor cu dizabilități; Asistență și suport în luarea unei decizii; Tehnici de deescaladare în situații de criză; Respectarea demnității și intimității beneficiarilor; Comunicarea cu persoanele cu dizabilități și efectuarea activităților de menținere/dezvoltare a deprinderilor de comunicare; Prevenirea, recunoașterea și raportarea formelor de tortură, tratamente crude sau inumane; Utilizarea tehnologiilor și dispozitivelor asistive necesare menținerii/dezvoltării aptitudinilor cognitive; Acordarea primului ajutor.

• În *Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Alba* existau 3 frigidere aflate la dispoziția persoanelor private de libertate, în care acestea își depozitau alimentele personale, perisabile, identificate prin etichetare, cu numele fiecărui posesor, la care aveau acces, la cerere, pe tot parcursul zilei; exista o cameră destinată activităților de întreținere a igienei personale, utilizată de către persoanele deținute (frizerie, bărbierit).

Exemple de deficiențe constatate pe parcursul vizitelor de monitorizare

Deficiențele sistemice constatate de către MNP în anii anteriori, precum lipsa personalului/numărul insuficient de personal și pregătirea profesională necorespunzătoare/inexistentă a acestuia, s-au regăsit și în anul 2023. La Penitenciarul Miercurea Ciuc, cele 2 posturi de medic de familie erau vacante și din cele 4 posturi de psiholog prevăzute, pe un singur post era încadrată de o persoană de specialitate, dar care se afla în concediu de creștere și îngrijire a copilului. La Penitenciarul Ploiești, subdimensionarea statului de funcții raportat la standardele de personal, aprobate prin Decizia directorului general al ANP nr. 348/2016, a condus la creșterea numărului de ore suplimentare efectuate de personalul angajat, mai ales specialiștii (psihologi, asistență socială), care se prezentau, pe parcursul unei singure zile, la toate secțiile de deținere ale unității penitenciare, inclusiv cele exterioare (Movila Vulpii și Moara Nouă Berceni), precum și la Punctul de lucru exterior cu cazare permanentă „Florești”. În Unitatea de asistență medico-socială Boldești-Scăeni, județul Prahova erau vacante o serie de posturi: 1 post medic medicină generală, 1 post asistent medical șef, 1 post asistent social, 1 post asistent medical, 1 post infirmieră, 6 posturi îngrijitoare, 2 posturi brancardier, 1 post fiziokinetoterapeut deb. 1/2 normă, 1 post asistent fiziokinetoterapeut, 1 post agent D.D.D.

De asemenea, s-a constatat lipsa unei supravegheri adecvate asigurate beneficiarilor, persoane vârstnice. În Căminul pentru Persoane Vârstnice Sibiu, deși erau beneficiari cu dependență totală, care necesitau supraveghere permanentă, pe timpul nopții nu exista personal de îngrijire și asistență. La recomandarea MNP de *asigurare a unei asistențe corespunzătoare, de către personal adecvat, pentru beneficiarii care necesită supraveghere permanentă, în așa fel încât să se acopere și intervalul orar 22.00-07.00* (interval când în centru nu exista decât un singur paznic, la parterul unității), răspunsul conducerii Direcției de Asistență Socială Sibiu a fost unul neconform: recomandarea nu putea fi implementată, centrul având numărul complet de personal și nefiind posibile alte angajări; de asemenea, în opinia conducerii, în centru nu existau cazuri care necesitau supraveghere permanentă, motivându-se că pentru cazurile de urgență, pe perioada nopții, se apela serviciul de urgență 112 (*de către cine dacă nu exista personal?*), iar cazurile grave se transferau în unități de asistență medico-socială sau hospice. Urmare a demersurilor MNP la

autoritatea ierarhic superioară (Primăria municipiului Sibiu), primarul a comunicat că la nivelul Direcției de Asistență Socială Sibiu au fost întreprinse demersurile necesare pentru angajarea de personal adecvat (infirmiere), în vederea gestionării corespunzătoare a unor situații neprevăzute, care ar putea apărea pe timpul nopții, precum și pentru oferirea unei îngrijiri permanente beneficiarilor căminului.

O altă problemă sistemică întâlnită în toate tipurile de locuri de detenție este lipsa accesibilizării spațiului pentru persoanele cu dizabilități locomotorii (inexistența rampelor de acces în centru și a mâinii curente; lipsa grupurilor sanitare adaptate, a traseelor de deplasare). La recomandarea MNP privind *dotarea grupurilor sanitare cu bare de sprijin*, Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Nicolae Bălcescu, județul Vâlcea a comunicat că, ținând cont de prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 90/2023 pentru aprobarea unor măsuri de reducere a cheltuielilor bugetare pe anul 2023, DGASPC Vâlcea nu poate finaliza procedura de achiziție a materialelor și serviciilor necesare în vederea accesibilizării serviciului social.

Majoritatea centrelor rezidențiale care găzduiau persoane cu dizabilități nu puteau asigura accesul beneficiarilor la asistența stomatologică. De exemplu, urmare a vizitei efectuate de MNP la Centrul de Îngrijire și Asistență Tinca, județul Bihor, la recomandarea MNP de identificare a unor cabinete/specialiști de medicină dentară, DGASPC Bihor a comunicat că au fost inițiate demersuri, dar au întâmpinat probleme. Beneficiarii serviciilor sociale sunt în majoritate cu afecțiuni multiple (dizabilități fizice, psihice și mentale) necooperanți și imprevizibili în reacții, care, pentru a putea fi tratați, necesită diferite tipuri de anestezie (locală, regională, generală sau sedare). Or, tocmai din acest motiv, medicii stomatologi au evitat angajarea într-o relație de colaborare cu DGASPC Bihor. În situațiile de urgență, rezolvarea acestor cazuri se făcea de către medicul specialist în chirurgie oro-maxilo-facială, din cadrul Unității de Primiri Urgențe a Spitalului Clinic Județean de Urgență Oradea.

În cadrul vizitelor efectuate în centrele rezidențiale care urmau să fie închise, urmare a procesului de reorganizare a serviciilor sociale, MNP a sesizat temerea personalului centrelor legată de viitorul locurilor lor de muncă, în condițiile în care, membrii acestuia nu cunoșteau detalii legate de activitate lor după închiderea centrului. Urmare a recomandărilor MNP, salariații au fost informați asupra etapelor și condițiilor de închidere a centrului, precum și a soluției de mutare a personalului de îngrijire și asistență, la casele de tip familial unde urmau să fie mutați beneficiarii.

O situație considerată îngrijorătoare de către echipa MNP, care poate fi asimilată relexelor tratamente, este cea a unora dintre foștii beneficiari ai CABR Bălăceanca, transferați în alte centre, întrucât nu erau rezidenți ai județului Ilfov (inclusiv beneficiarii din municipiul București urmau să fie transferați – „*Cine nu e din Ilfov, pleacă*”). Personalul CABR a menționat echipei situațiile dramatice create de aceste transferuri, fiind separați/separate prieteni de-o viață/cupluri/familii, care au dus la depresii și chiar la deces (în cazul unei beneficiare mutate în alt centru).

Echipa MNP subliniază faptul că fiecare demers efectuat în cadrul procesului de restructurare al centrelor rezidențiale, trebuie să aibă în vedere, în primul rând, interesul beneficiarului. La fiecare activitate/acțiune, atât la nivel macro (modificare legislativă/strategii/politici), dar și micro (privind fiecare beneficiar în parte) trebuie evaluat impactul real asupra beneficiarului – destinatarul final.

Sunt prezentate, în continuare, câteva dintre [deficiențele întâlnite de MNP, în funcție de tipul locului de detenție vizitat](#):

- **cămine pentru persoane vârstnice:** • nu exista o evidență clară a beneficiarilor care prezintă frecvente tulburări de înghițire (degluțiție), în condițiile în care această categorie de

beneficiari prezintă un risc crescut de deces prin înecare; ● la nivelul căminului nu au fost identificate activități/servicii de recuperare și reabilitare funcțională și nici personal calificat în acest sens; ● în Planul anual de formare profesională pentru personalul angajat se regăseau teme privind aspecte medicale, de igienă, regulamente și reguli interne, fără a fi cuprinse și noțiuni privind legislația națională și internațională privind drepturile omului; ● nu exista o dispoziție scrisă a conducerii centrului sau a conducerii instituției ierarhic superioare care să reglementeze accesul personalului la dosare și utilizarea informațiilor cuprinse în acestea; ● planurile de îngrijire și asistență/planurile de intervenție din dosarele personale ale beneficiarilor nu erau semnate de beneficiari sau de reprezentanții lor legali; ● nu erau asigurate condițiile necesare pentru derularea activităților de socializare și petrecere a timpului liber, prin diversificarea activităților de petrecere a timpului liber (organizarea unor excursii, sărbătorirea zilelor de naștere, a sărbătorilor religioase, a activităților de divertisment etc.); ● camerele de cazare nu erau personalizate; ● pe ușile camerelor unde erau cazate persoanele imobilizate la pat, cu dependență totală, erau afișate indicatoare de culoare galbenă, care semnalizau faptul că în camerele respective nu există beneficiari imobilizați care necesită prioritate și ajutor în caz de evacuare; marcajul corespunzător este, în astfel de cazuri, cel de culoare roșie; ● curtea și grădina căminului nu beneficiau de o amenajare corespunzătoare cu bănci, copertine și foișoare, pentru desfășurarea unor activități recreative sau de relaxare în aer liber;

- **spitale de psihiatrie:** ● în spital nu exista post de psiholog; ● în cazul unor pacienți cu reprezentant legal, formularele de consimțământ nu erau semnate; ● măsurile de conțenționare nu erau aplicate conform prevederilor legale (nu erau consemnate în Registrul de conțenționare și Foile de Observație Clinică Generală); ● saloanele nu erau personalizate, iar în unele saloane, bagajele pacienților erau depozitate sub paturi; ● existau saloane în care paturile erau lipite de perete, cu capul spre geam, nefiind respectate prevederile Normei privind structura funcțională a compartimentelor și serviciilor din spital (aprobată prin Ordinul ministrului sănătății nr. 914/26 iulie 2006, cu modificările și completările ulterioare), conform cărora paturile sunt așezate paralel cu frontul ferestrei și sunt accesibile pe ambele laturi lungi; ● la Spitalul Județean de Urgență Târgoviște – Secția Psihiatrie Cronici Gura Ocniței, județul Dâmbovița, ușile de acces pe balcon erau încuiate și lipseau mânerurile de la uși, personalul motivând că unele dintre acestea erau foarte vechi și s-au deteriorat, fiind făcute referate pentru înlocuirea lor; situația s-a regăsit însă în multe saloane, ceea ce indică o practică sistematică în spital, deși nu exista pericolul căderii pacienților, balcoanele fiind prevăzute cu grilaje; ● erau internați pacienți care reprezentau cazuri sociale; numărul acestor pacienți rămânea ridicat (138 pacienți la Secția Psihiatrie Cronici Gura Ocniței), având în vedere atât demersurile insuficiente întreprinse de către reprezentanții spitalului pentru transferarea pacienților ce reprezentau cazuri sociale, către unități de protecție socială sau în vederea reintegrării în familie, cât și slaba implicare a autorităților în a prelua pacienți cu tulburări psihice; ● referitor la gestionarea situațiilor în care siguranța personalului putea să fie pusă în pericol, având în vedere specificul secțiilor în care acesta lucrează, în spital nu se efectuau cursuri/instructaje privind protecția acestuia și modalitatea de intervenție în cazurile manifestărilor agresive ale pacienților; nu a fost identificată existența unor mijloace de intervenție rapidă (de exemplu, butoane de panică sau pagere prin care pot fi alertați membri ai personalului de pe secția unde a survenit incidentul sau de pe celelalte secții, în funcție de gradul de pericol); atunci când considerau că există riscul de a fi agresați, angajații de pe secții mergeau câte doi, iar modalitatea de a alerta colegii în caz de pericol era „țipătul”; ● având în vedere faptul că în timpul vizitei la Secția Psihiatrie Cronici Gura Ocniței (Secția Psihiatrie 5, unde era internați pacienți considerați mai periculoși), unul dintre membrii echipei MNP a fost agresat fizic de către un pacient, deși era

încadrat de doi medici și erau prezenți și supraveghetori, echipa MNP este îngrijorată cu privire la pregătirea personalului din spitale/secții de psihiatrie în a gestiona incidente violente, atât între pacienți, cât și între pacienți și personal.

MNP consideră că este necesar ca personalul să fie instruit la angajare și, ulterior, periodic, cu privire la procedura de urmat în cazul situațiilor de risc (pacienți cu un comportament agresiv), atât cu privire la abordarea pacientului, cât și cu privire la protecția personalului în astfel de situații. De asemenea, se impune dotarea personalului cu mijloace de alertare rapidă (butoane de panică, pagere etc.).

- **penitenciare:** ● nu exista o evidență clară a persoanelor încadrate în grade și tipuri de handicap și nici o evidență a persoanelor încadrate într-un grad de invaliditate; ● evaluările medicale psihiatrice nu erau efectuate la timp; ● nu era amenajat un cabinet de asistență psihologică; ● personalul din serviciul de pază și supraveghere nu era instruit cu privire la: gestionarea situațiilor conflictuale; cunoașterea permanentă a stării de spirit a persoanelor internate; luarea măsurilor de prevenire a evenimentelor negative în rândul personalului și a persoanelor internate, precum și respectarea tuturor regulilor de conduită menționate în Regulamentul de Ordine Interioară și în Regulamentul de Organizare și Funcționare ale centrului; ● se aplicau în număr mare sancțiuni privind dreptul de a primi vizite, care pot avea un impact negativ în procesul de reintegrare a persoanei private de libertate (Penitenciarul Ploiești); ● condițiile de cazare erau necorespunzătoare: supraaglomerare - 128% din capacitatea legală, la Penitenciarul Focșani, unde s-a mai constatat: prezența insectelor dăunătoare, mizerie și condens în camere, cazarmament și saltelele deteriorate, infiltrații de apă în baie, mizerie, rugină și mucegai; camerele nu aveau mobilier, deținuții fiind obligați să mănânce în pat; în Penitenciarele Ploiești și Mărgineni, supraaglomerare în unele camere/secții de deținere, mobilier și cazarmament uzat/vechi, paturi suprapuse pe 3 niveluri, dulapuri insuficiente pentru depozitarea bunurilor personale ale persoanelor private de libertate, igrasie, umezeală și pereți cojiți, nezugrăviți, pardoseală uzată, ploșnițe și gândaci; ● hrana nu era distribuită individual, fiecărei persoane private de libertate, în funcție de norma de hrană la care aceasta era alocată; nu era distribuită în recipiente corespunzătoare în condiții care să prevină modificarea proprietăților nutritive, organoleptice și fizico-chimice precum și contaminarea microbiană; ● spațiile destinate desfășurării activităților de educație și asistență psihosocială cu deținuții erau insuficiente și dotate la un nivel minim raportat la cerințele actuale;

- **centre de reținere și arestare preventivă:** ● volumul de activități și misiuni efectuate de către personal era relativ mare raportat la numărul de personal și complexitatea acestora; ● vizitele minorilor se acordau doar cu dispozitiv de separare; ● nu era amenajat un spațiu necesar pentru personalul care efectuează percheziția corporală amănunțită și controlul bagajelor; ● nu era acordată asistența psihologică tuturor persoanelor minore custodiate în centru; ● nu era întocmit un registru special pentru mărci traumatiche sau al semnelor fizice de rele tratamente/abuzuri sau tortură a persoanelor custodiate; ● nu erau nerespectate prevederile legale naționale și internaționale cu privire principiul separației pe vârste, respectiv cazarea minorilor separat de adulți (spre exemplu, la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Giurgiu, la data vizitei, un minor era cazat cu 2 persoane majore); ● condițiile de cazare erau necorespunzătoare: camerele de cazare erau foarte înguste și întunecoase, geamurile fiind acoperite cu gratii care împiedicau pătrunderea luminii și aerisirea camerelor; ferestrele nu asigurau iluminatul natural și aerisirea camerelor, iar becurile plasate deasupra ușilor nu erau suficiente pentru asigurarea iluminatului artificial; camerele nu aveau mobilier, în afară de paturi supraetajate pe două nivele și câteva rafturi de plastic ale persoanelor arestate, deținuții fiind obligați să mănânce în pat (Centrul de Reținere

și Arestare Preventivă Vaslui); ● în unele centre, lumina naturală și aerisirea erau deficitare în toate camerele de detenție, din cauză că acestea erau situate la demisolul clădirii, pe de o parte, iar, pe de altă parte, ferestrele erau protejate cu gradene din gratii metalice acoperite cu policarbonat transparent, ce împiedicau pătrunderea luminii naturale, camerele fiind întunecoase, inclusiv în timpul zilei; ● nu era asigurat iluminatul de veghe în toate camerele centrului; ● nu era asigurată intimitatea persoanelor private de libertate la dușuri; ● curtea de plimbare nu era dotată conform prevederilor legale, astfel încât persoanele private de libertate să poată să-și exercite dreptul la plimbare în mod corespunzător;

- **centre rezidențiale pentru copii:** ● nu era evaluată situația beneficiarilor de vârstă majoră, în sensul stabilirii capacității de exercițiu și eventual a măsurilor adecvate pentru ca aceste persoane să-și poată exercita într-un mod neîngrădit drepturile și libertățile lor civile, așa cum sunt ele prevăzute și garantate de art. 50 din Constituția României, republicată, de prevederile Legii nr. 140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative, precum și de exigențele impuse de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități; ● serviciile de asistență psihologică nu erau disponibile în cadrul centrului, astfel încât să fie cunoscute și accesate de copii, ori de câte ori aceștia se află în situații de vulnerabilitate și nu doar cu ocazia sesiunilor de evaluare periodică; ● psihologul nu deținea și nu utiliza un Registru de evidență a activităților profesionale desfășurate de către acesta; ● nu erau întocmite fișele de evaluare psihologică a copilului, a rapoartelor trimestriale privind evoluția dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a copilului și a modului în care acesta este îngrijit, a planurilor de intervenție psihologică personalizată; ● existau fișe de activitate educațională, care nu erau semnate însă nici de beneficiar, nici de către personalul care a realizat activitatea; ● beneficiarii nu erau monitorizați cu privire la posibilele efecte adverse ale medicației administrate; ● s-a constatat supravegherea deficitară a beneficiarilor cunoscuți ca având comportament agresiv; ● beneficiarii nu erau consultați în alcătuirea meniurilor zilnice; ● condițiile de cazare erau necorespunzătoare: camere cu pereți deteriorați și obiecte de mobilier aflate în stare de degradare, cu balcoane neigenizate; geamurile de la etaj erau foarte joase și nu dețineau elemente de siguranță (nu puteau fi rabatate, ci doar deschise total); lipsa de intimitate la grupurile sanitare, curtea exterioară a casei de tip familial nu era amenajată cu bănci și mese pentru exterior și cu foisoare pentru desfășurarea de activități în aer liber, relaxare și odihnă;

În Centrul de primire în regim de urgență "Sf. Maria" Călărași, în anul 2022 au fost înregistrate 26 de cazuri de absențe fără permisiune, iar în anul 2023, până la data vizitei, 48 de astfel de cazuri, potrivit registrului privind absențele nemotivate; o parte din aceste incidente au avut drept cauză consumul de băuturi alcoolice, unele fiind introduse în centru. Urmare a recomandării MNP, în sensul unei supravegheri mai atente și o consiliere psihologică mult mai activă a beneficiarilor, cooptarea acestor beneficiari în cadrul unor activități educaționale, recreative, sportive, de ergoterapie (muzică, pictură, desen, s.a.), conform răspunsului comunicat, de la data vizitei MNP nu au mai existat situații în care să fie introduse băuturi alcoolice în centru și nu au mai fost înregistrate absențe fără permisiune, iar beneficiarii au desfășurat activități multiple și diversificate (jocuri în aer liber, plimbări, vizionare filme, audiții muzicale, desene pe asfalt, jocuri de football, etc).

- **centre pentru persoane adulte cu dizabilități:** ● centrul nu deținea licență de funcționare, nefiind respectate standardele specifice minime de calitate obligatorii pentru serviciile sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități (aprobate prin Ordinul ministrului muncii și justiției sociale nr. 82/2019) (CABR Bălăceanca); ● nu erau întocmite materialele informative cu privire la

serviciile acordate în cadrul centrului; ● exista supraveghere video, în spațiile exterioare și, în interior, în spațiile comune, dar și în camere, precum și în zona chiuvetelor din grupurile sanitare; nu se respecta astfel dreptul la intimitate și la viață privată al beneficiarilor, la o parte dintre aceștia li se efectua în cameră inclusiv toaletarea, fiind imobilizați la pat (CAbR Bălăceanca); ● nu era efectuată evaluarea oftalmologică și stomatologică anuală; ● în CAbR Bălăceanca se aplica beneficiarilor conținutul mecanică, la recomandarea medicului psihiatru; ● nu era angajat un asistent social și nici nu era externalizat acest serviciu în baza unui contract de prestări servicii cu un cabinet individual de asistență socială/societate civilă profesională de asistență socială; ● nu era desemnat un responsabil de caz, care să coordoneze obiectivele stabilite în planurile individualizate de intervenție; ● în conținutul Fișei de evaluare inițială, erau introduse rubrici precum: „etnia” și „antecedente privind contravențiile și infracțiunile”, aspecte ce pot conduce la atitudini discriminatorii, existând riscul de a trata beneficiarii în mod diferit din cauza apartenenței lor la anumite grupuri sociale; ● pe componenta serviciilor de integrare/ reintegrare socială a fișei de monitorizare lunare, completarea era sumară și unitară, documentele nefiind particularizate în funcție de nevoile beneficiarului; ● evaluările anumitor beneficiari nu au fost realizate la 6 luni și pe documente nu au fost regăsite parafele aferente specialiștilor echipei multidisciplinare cărora le-au fost referite cazurile; ● condițiile de cazare erau necorespunzătoare: clădirea centrului se afla în stare avansată de degradare, atât pe exterior, cât și în interior; supraaglomerarea unor camere (5 paturi); spațiu mic de manevră dintre paturi, fără a mai pune în discuție imposibilitatea manevrării unui scaun rulant; amplasarea unor paturi în balcoane închise; pereți, mobilier și uși aflate în stare de deteriorare; unele dormitoare și grupuri sanitare erau prevăzute cu praguri, existând astfel risc de accidentări ale beneficiarilor; spații insuficiente de depozitare a obiectelor de îmbrăcăminte, a cazarmamentului; nu existau butoane de panică pentru situații de urgență; pe ușile camerelor nu erau afișate indicatoarele de culoare roșie care indică existența în interiorul camerei a unei/ unor persoane dependente locomotor sau greu deplasabile; cabinele de duș nu erau prevăzute cu uși sau perdele, pentru a se asigura intimitatea beneficiarilor; băi și grupuri sanitare degradate și insuficiente; colace și capace de wc lipsă; imposibilitatea accesului pe etaje din cauza lipsei liftului; predomina aspectul de spital, din cauza lipsei de culoare, de personalizare, atât în camere, cât și pe holuri; în CIA Videle, în cazul beneficiarilor bărbați, s-a constatat aspectul de uniformizare, „cazon”, în ceea ce privește îmbrăcăminte și tunsoarea acestora; ● nu era amplasată o cutie pentru sugestii și reclamații, la loc accesibil beneficiarilor.

► În cadrul rapoartelor de vizită întocmite în anul 2023, au fost formulate **752 recomandări** către unitățile monitorizate și autoritățile ierarhic superioare. **În mare majoritate, recomandările au fost implementate.**

În cazul recomandărilor aflate în curs de implementare, au fost precizate termene de implementare, iar în cazul recomandărilor rămase neimplementate, motivele au fost, în general, justificate (în principal, lipsa fondurilor necesare și blocarea posturilor). La recomandările de întreprindere a demersurilor necesare în vederea ocupării posturilor vacante de personal medical și de îngrijire, cel mai frecvent răspuns a fost: posturile vacante nu pot fi scoase la concurs, deoarece sunt blocate conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative. Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Ciolpani, județul Ilfov, unde erau posturi vacante de personal de specialitate (medic, kinetoterapeut, infirmier și îngrijitor) a comunicat că, având în vedere „Ordonanța austerității”, Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 90/2023 și alocarea bugetară la capitolul cheltuieli de personal, vor

demara procedura de scoatere la concurs pentru postul de medic și kinetoterapeut, în luna ianuarie 2024.

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Giurgiu, referitor la recomandarea având ca obiect identificarea unei locații în care să funcționeze centrul de reținere și arestare preventivă, care să corespundă standardelor europene, a comunicat următoarele: *”La Inspectoratul de Poliție Județean Giurgiu există un proiect tehnic pentru construirea a două corpuri în cadrul sediului inspectoratului, situat în mun. Giurgiu, bd. CFR, nr. 9. În cadrul acestui proiect este prevăzută construirea unui centru de reținere și arestare preventivă cu 12 camere de cazare care includ toate facilitățile impuse de legislația în vigoare.*

Pentru această investiție nu au mai fost alocate fonduri din anul 2020, iar inspectoratul a solicitat Direcției Generale de Logistică revizuirea proiectului și alocarea de fonduri.

De asemenea, se vor depune eforturi pentru identificarea și accesarea unor programe de fonduri europene nerambursabile.”

Exemple de recomandări implementate cu succes

• În cazul **Spitalului de psihiatrie Zam, județul Hunedoara**, la recomandarea MNP în sensul *reluării activităților compartimentelor de ergoterapie și de recuperare, medicină fizică și balneologie*, în adresa de răspuns se arată că modalitățile de implementare a acestei recomandări au fost stabilite, în ședința Comitetului Director al Spitalului, astfel: ▪ se va transmite o dispoziție către compartimentul de ergoterapie (care are în componența sa un asistent medical de ergoterapie și un infirmier), prin care se va solicita acestor lucrători, intensificarea activităților specifice desfășurate cu pacienții; ▪ se va opera o modificare a statutului de funcții al spitalului, în sensul încadrării în acest compartiment a unui psiholog care să coordoneze activitatea compartimentului și care să identifice mai bine nevoile și abilitățile pacienților de a participa la diferite programe de recuperare, iar propunerea de modificare a statutului de funcții va fi transmisă spre aprobare Ministerului Sănătății; ▪ concomitent cu aceste demersuri se va demara procedura de ocupare prin concurs a postului de asistent medical la compartimentul de recuperare, medicină fizică și balneologie.

De asemenea, la recomandarea de *întocmire și actualizare permanentă a situației nominale cu pacienții care prezintă frecvente tulburări de deglutiție și stabilirea unei conduite corespunzătoare a personalului de îngrijire, privind supravegherea acestor pacienți la servirea mesei, porționarea corespunzătoare a alimentelor periculoase, precum și mixarea alimentelor, pentru ca acestea să poată fi înghițite fără dificultate de cei aflați în această situație*, în cadrul ședinței Comitetului Director al Spitalului, s-au stabilit următoarele măsuri, votate și aprobate în unanimitate de către cei cinci membrii ai Comitetului Director, participanți la ședință:

A. Întocmirea unui protocol separat pentru identificarea și evidențierea pacienților cu tulburări de deglutiție - identificarea se va face la internare, paralel cu evaluarea riscului de cădere, agresivitate etc., sau în cursul spitalizării, dacă starea generală se agravează; evidențierea ulterioară se poate face pe liste nominale sau/și prin notarea pe foaia de observație cu un cod de culoare specific (pe lângă cele deja implementate: roșu pentru risc cădere, violet pentru risc agresivitate, etc.);

B. Instruiri periodice, cu prezența obligatorie, a întregului personal medical (asistenți, infirmieri, îngrijitori), cu evidențierea principalelor idei ale protocolului și conduitei de urmat, respectiv: ▪ stabilirea unei liste generale de patologii care pot afecta conduita alimentară a pacientului; ▪ pacientul cu probleme este obligatoriu asistat activ la masă (la nevoie alimentat cu lingura sau echivalente), toți ceilalți pacienți sunt asistați pasiv, prin prezența unui infirmier în zona de servire a mesei; ▪ dacă este nevoie, mâncarea solidă poate fi mixată/pasată pentru

administrare mai ușoară; ▪ toate pachetele cu alimente permise de la aparținători se verifică, chiar și la pacienții autonomi; ▪ la modul general, alimentele se porționează în cantități mici, mai ales, ouăle, pâinea, brânza; ▪ verificarea noptierelor, saltelelor, etc., pentru depistarea alimentelor ascunse (mai ales pâine nefeliată), care pot fi îngurgitate în grabă, în lipsa supravegherii.

• În **Centrul de Detenție Brăila-Tichilești, județul Brăila**, unde numărul mare de abateri disciplinare înregistrate în rândul deținuților (157 sancțiuni și 162 rapoarte de incident în perioada ianuarie – iulie 2023) releva faptul că gradul de violență și agresivitate era ridicat, la recomandarea MNP, s-a dispus verificarea periodică, chiar la un interval scurt, a stării psihice a persoanelor aflate în centrul de detenție, având în vedere că, uneori, persoanele deținute nu solicită asistență psihologică din diverse motive (nu sunt informate în acest sens, nu au curajul să facă astfel de demersuri, sau pur și simplu nu își conștientizează starea psihică), în scopul scăderii ratei înalte a comportamentelor agresive și a violenței, importante fiind în continuare strategiile de prevenție și diminuare a acestor fenomene.

• Urmare a recomandării MNP, în cadrul **Căminului pentru Persoane Vârstnice Mozăceni, județul Argeș**, au fost luate măsuri pentru notificarea în scris, în termen de 5 zile de la ieșirea beneficiarilor din centru, a serviciilor publice de asistență socială de la nivelul primăriilor localităților pe a căror rază teritorială urmau să locuiască beneficiarii, cu privire la prezența acestora în localități.

• În **Apartamentul de tip familial destinat protecției rezidențiale a copiilor „Primăverii” Motru, din cadrul Complexului de Servicii Comunitare pentru Copilul în Dificultate Târgu Jiu, județul Gorj**, ulterior vizitei MNP, conducerea DGASPC Gorj a prelucrat întreg personalul pentru respectarea elaborării și aplicării, pentru fiecare copil, în primele 15 zile lucrătoare de la admitere, a planului de intervenție pentru sănătate a copilului.

• În **Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Gura Văii, județul Mehedinți**, la recomandarea MNP, s-a întocmit și aprobat Chestionarul de identificare a părerii beneficiarilor despre activități/servicii/atitudini generale și, conform referatului comunicat, chestionarul s-a aplicat unui număr de 24 de beneficiari instituționalizați în centru ulterior vizitei MNP.

• În cursul vizitei la **Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Mehedinți**, MNP a constatat lipsa unui spațiu necesar pentru personalul care efectuează percheziția corporală amănunțită și controlul bagajelor. Urmare a recomandării MNP, într-o încăpere situată în incinta centrului, s-a amenajat un spațiu cu această destinație, cu respectarea prevederilor art. 35 alin. (2) din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018.

• În **Centrul Rezidențial de Îngrijire și Asistență Căminul Villa Orchidea, județul Dâmbovița**, MNP a recomandat *identificarea de urgență a unei soluții de angajare/colaborare în baza unui contract de prestări servicii a unui/cu un asistent social care să desfășoare activități specifice domeniului*. MNP a constatat că în toate documentele emise la nivelul căminului, la rubricile cuprinzând componenta socială, informațiile erau sumare și conțineau informații generale, constatându-se nevoia acută a unui specialist în acest domeniu. Această recomandare a fost îndeplinită, fiind încheiat un contract de muncă cu un asistent social, care desfășoară activități specifice - consiliere socială, activități de socializare și petrecere timp liber; atât planul de integrare/reintegrare socială, cât și fișa de monitorizare socială sunt completate detaliat și particularizate în funcție de nevoile beneficiarului.

• Ulterior vizitei la **Camera de triere din cadrul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Călărași**, MNP a recomandat: *reabilitarea acesteia, asigurarea iluminatului natural, dotarea cu mobilier, asigurarea încălzirii direct la nivelul Camerei de triere, având în vedere că*

sursa de căldură (caloriferul) aflată în camera de supraveghere nu ar putea să asigure, în sezonul rece, o temperatură normală pentru persoana custodiată; eliminarea barelor metalice din Camera de triere; asigurarea cazarmamentului, care să fie distribuit în caz de necesitate în Camera de triere, astfel încât să nu fie folosit cazarmamentul prevăzut pentru alte situații.

Conform răspunsului primit, Camera de triere a fost mutată într-o altă clădire din sediul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Călărași, în care sunt asigurate toate condițiile referitoare la mobilier, grup sanitar, duș, încălzire, conform recomandărilor făcute, iar cazarmamentul camerei va fi folosit exclusiv în acel spațiu.

• În cadrul vizitei în **Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități „Sfântul Iustin” Videle** (CAbR „Sf. Iustin” Videle) s-a constatat că unele dintre contractele pentru acordarea serviciilor sociale nu conțineau semnătura beneficiarilor. Conform declarațiilor conducerii centrului, această practică a fost adoptată ulterior verificărilor efectuate în unitate de reprezentanții Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, care au precizat că nu trebuie pusă amprenta (cum se proceda anterior în cazul acestor beneficiari), căci „oricum beneficiarul nu înțelege”. Aceeași situație s-a regăsit și în **Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Videle** (CIAPAD Videle). MNP a recomandat *respectarea prevederilor Ordinului 82/2019 privind aprobarea standardelor specifice minime de calitate obligatorii pentru serviciile sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități, conform cărora furnizorul de servicii sociale încheie contractul de furnizare de servicii cu beneficiarul sau, după caz, cu reprezentantul legal al acestuia, iar în cazul beneficiarilor fără reprezentant legal, dacă se apreciază că se impune instituirea unei măsuri de ocrotire, conform Legii nr. 140/2002 (situațiile fiind analizate individual), să fie întreprinse demersurile necesare în acest sens.*

Potrivit răspunsurilor comunicate, au fost identificate persoanele care necesită măsuri de ocrotire, conform Legii nr. 140/2022 (14 persoane în CAbR „Sf. Iustin” Videle și 50 de persoane în CIAPAD Videle). Au fost întocmite dosarele pentru instanță (copii ale documentelor beneficiarilor). De asemenea, s-a solicitat către DGASPC Teleorman evaluarea psihologică pentru beneficiarii respectivi (așa cum este prevăzută în Legea nr. 140/2022), care urma să fie efectuată de către medicul psihiatru curant. Pentru beneficiarii care aveau aparținători s-au transmis adrese, în vederea exprimării acordului/dezacordului de a fi numiți tutori ai acestora.

• În **Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Videle** se efectua instruire cu toți angajații, responsabilă fiind șefa CSPAH Videle, în baza unui plan anual, pe teme precum: Regulamentul de Organizare și Funcționare a Centrului, Codul de etică, Respect și încurajare pentru autonomia individuală și independența persoanelor cu dizabilități, Respectarea demnității și intimității beneficiarilor etc. În planul întocmit pentru anul 2023, s-a regăsit și tema „Managementul furiei – Intervenția în criză”. Însă, pe parcursul vizitei, la întrebarea echipei MNP cum gestionează situațiile de agitație psiho-motorie a beneficiarilor, au fost și angajați care au menționat „pătura în cap, așa s-a moștenit de 10-20 de ani”. În centru era elaborată Procedura operațională privind managementul situațiilor de risc, în cadrul căreia se menționa modul de intervenție în cazul comportamentului agresiv și/sau distructiv al beneficiarului în criză, dar răspunsul antemenționat ridică serioase dubii cu privire la cunoașterea, și mai ales înțelegerea acesteia, de către unii angajați.

La recomandarea MNP de *instruire (teoretică și practică) la angajare și ulterior periodică a personalului cu privire la procedura de urmat în cazul situațiilor de risc (beneficiari cu un comportament agresiv și/sau distructiv), atât cu privire la abordarea beneficiarului, cât și cu privire la protecția personalului în astfel de situații (de preferat, se va apela la furnizori de formare*

profesională externi), la nivelul centrului au fost organizate sesiuni de instruire a personalului de către psihologul centrului - prelucrare procedura de urmat în cazul situațiilor de risc. De asemenea, s-a solicitat către DGASPC Teleorman participarea specialiștilor din cadrul centrului, în perioada 30 septembrie – 1 octombrie 2023, la cursuri de formare profesională - Managementul furiei.

► Pe parcursul anului 2023, **MNP a colaborat cu celelalte domenii de activitate și Birouri Teritoriale ale instituției Avocatul Poporului**, prin efectuarea de vizite/anchete în comun și elaborarea de răspunsuri către diverse entități (de exemplu, MNP a colaborat cu Domeniul drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale, privind întrebările ECRI - Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței, referitoare la situația migranților și combaterea rasismului și discriminării rasiale).

Membri MNP au făcut parte din Grupul de lucru constituit în cadrul instituției Avocatul Poporului, în scopul monitorizării respectării drepturilor fundamentale ale omului pe durata internărilor nevoluntare în spitalele de psihiatrie, în contextul hotărârilor pronunțate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu privire la aceste internări. Au fost implicați în Proiectul privind „Monitorizarea implementării deciziilor CEDO în cazul internărilor nevoluntare în spitalele de psihiatrie”, inițiat de Domeniul drepturile familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap, finalizat cu un raport special. În cadrul acestui proiect, reprezentanții MNP au efectuat vizite de monitorizare, în colaborare cu membri ai Birourilor Teritoriale Ploiești, Oradea, Cluj și Galați, în următoarele spitale/secții de psihiatrie: Spitalul Clinic de Psihiatrie ”Prof. Dr. Alexandru Obregia” municipiul București; Spitalul de Psihiatrie și Măsuri de Siguranță Săpoca, județul Buzău; Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare, județul Dolj; Spitalul Județean de Urgență “Sf. Pantelimon” Focșani – Secția de Psihiatrie, județul Vrancea; Spitalul de Psihiatrie “Sf. Pantelimon” Brăila, județul Brăila; Institutul de Psihiatrie Socola Iași, județul Iași; Spitalul Județean de Urgență Zalău – Secția de Psihiatrie, județul Sălaj; Spitalul Municipal Sighetu Marmăției – Secțiile de Psihiatrie, județul Maramureș.

Propuneri de modificare legislativă

În cursul vizitei la Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Bălăceanca, echipa MNP a constatat că se aplica beneficiarilor contenția mecanică (dar și chimică), la recomandarea medicului psihiatru.

Echipa MNP apreciază că aplicarea contenției într-un centru de abilitare și reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilități nu este acoperită de prevederile legale actuale, chiar dacă se face la recomandarea medicului psihiatru, având în vedere că Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată se aplică în cazul persoanelor admise în centre de recuperare și reabilitare (și a pacienților din unitățile psihiatrice), iar Ordinul nr. 82/2019 privind aprobarea standardelor specifice minime de calitate obligatorii pentru serviciile sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități nu mai prevede, printre serviciile sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități, centrele de recuperare și reabilitare (prevăzute în ordinul anterior – Ordinul nr. 67/2015).

Având în vedere că o parte dintre actualele centre de abilitare și reabilitare (sau centre de îngrijire și asistență) sunt, de fapt, foste centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, *se impune o clarificare, în Legea nr. 487/2002, republicată, a serviciilor unde se pot aplica măsurile restrictive ale libertății de mișcare; dacă aceste măsuri pot fi aplicate în centre rezidențiale care găzduiesc persoane cu tulburări psihice cu risc crescut de hetero și autoagresiune sau numai în spitale/secții de psihiatrie.*

Raportat la legislația actuală, trebuie evitată recurgerea la această măsură în centrele rezidențiale pentru persoanele adulte cu dizabilități; accentul trebuie pus pe prevenirea unor astfel

de situații (în acest sens este esențială pregătirea personalului cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități psihice și abordarea acestora). În situațiile de hetero și autoagresiune, atunci când este depășită competența personalului centrului, trebuie avută în vedere evaluarea pacientului la spital/secție de psihiatrie, pentru a se stabili conduita de urmat.

Acțiuni de mediatizare a atribuțiilor MNP, participarea la conferințe, simpozioane interne și internaționale, pregătirea personalului, grupuri de lucru

La stabilirea activităților anuale, MNP are în vedere recomandarea SPT de a pune accent nu numai pe vizite, dar și pe alte activități de prevenire, precum acțiuni de mediatizare (acțiuni de sensibilizare în ceea ce privește prevenirea torturii) (CAT/OP/ROU/1). De asemenea, în concordanță cu prevederile OPCAT și ale Legii nr. 35/1997, republicată, MNP a desfășurat activități de pregătire profesională a personalului din locuri de detenție, în sensul art. 4 din OPCAT, dar și a propriilor membri.

► Pentru sporirea gradului de conștientizare cu privire la prevenirea torturii și a relor tratamente, dar și la mandatul și activitatea MNP, membri acestuia au desfășurat, și în anul 2023, o amplă activitate de mediatizare adresată atât persoanelor lipsite de libertate, cât și personalului din locuri de detenție și autorităților care au în subordine unități supuse monitorizării MNP, de exemplu:

- Școala națională de pregătire a agenților de penitenciare Târgu Ocna, județul Bacău;
- Administrația Spitalelor și Serviciilor Medicale București;
- Poliția de Frontieră Română;
- *Colegii profesionale* (medici, psihologi, asistenți sociali, medici stomatologi);
- *Asociații profesionale* (Asociația Societatea Națională de Medicina Familiei/Medicină Generală, Asociația Medicilor de Familie București, Societatea de Obstetrică și Ginecologie din România);
- *direcții generale de asistență socială și protecția copilului* (Sibiu; Olt; Mehedinți; Vâlcea; Dolj; Gorj; Argeș);
- *centre pentru persoane adulte cu dizabilități* (CAbR Galda de Jos, jud. Alba; CIA Hunedoara, județul Hunedoara; CIA „Henri Coandă” Bacău ; CAbR Râmnicu Sărat, județ Buzău; CIA Timișul de Sus, județul Brașov; CIA ”Sf. Anton”, județul Brașov; CIA ”Sf. Elena” municipiul București; CIA „Sfânta Maria” localitatea Cornetu, Județul Ilfov; Centrul rezidențial „Floarea Soarelui” din cadrul Complexului de servicii pentru copilul cu dizabilități Buzău; CIA Slobozia, județul Ialomița);
- *cămine pentru persoane vârstnice* (Căminul pentru persoane vârstnice Mircești, județul Iași ; Căminul de bătrâni „Viață liniștită” Măgura, județul Bacău; Căminul pentru Persoane Vârstnice Topliceni, județul Buzău; Căminul pentru Persoane Vârstnice Voluntari, județul Ilfov; Căminul pentru Persoane Vârstnice Nikolas, județul Constanța; Centrul pentru persoane vârstnice Oncești, județul Giurgiu; Centrul pentru persoane vârstnice Hotarele, județul Giurgiu; Complex de servicii pentru persoane vârstnice Alexandru Marghiloman - Centru rezidențial, județul Buzău; Centrul de Îngrijire Persoane Vârstnice și Persoane Asistate Răzvad, sat Valea Voievozilor, județul Dâmbovița; Centrul geriatric „Sfânta Ecaterina” municipiul București; Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice al Asociației Kronos, județul Constanța);
- *penitenciare* (Galați; Botoșani; Craiova; Craiova Pelendava; Tulcea; București-Rahova; Giurgiu; București-Jilava);
- *centre de reținere și arestare preventivă* (Brașov; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1; Buzău, Călărași și Constanța; Dâmbovița; Ialomița);
- *centre pentru migranți* (Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil București);
- *centre pentru copii* (Centrul maternal Sibiu; Centrul Maternal Speranța Alba Iulia; Locuința Protejată destinată Victimelor Violenței Domestice Alba Iulia; Complexul de servicii comunitare nr. 1 Vaslui ; Centrul rezidențial Mărășești, județul Vrancea ; Complexul de servicii „Familia mea” Roman, județul Neamț; Centrul de Plasament pentru Copii în sistemul de protecție specială Sulina, județul Tulcea; Casa de tip familial Șotânga, județul Dâmbovița; Centrul de tip familial Irina comuna Greaca, județul Giurgiu; Centrul rezidențial pentru copii Sfânta Maria Sătuc, județul Buzău; Casa de Tip Familial

STEJARUL și Casa de Tip Familial IRIS din comuna Brebu, județul Prahova); • *spitale* (Spitalul de Psihiatrie Voila, județul Prahova); • *organizații neguvernamentale* (Asociația Europeană pentru Drepturile Omului; Asociația Împreună creștem valori București, Asociația Viață pentru suflete București, Asociația Împreună pentru viitor Constanța).

► **Membrii MNP au participat** (fizic sau online) **la o serie de webinarii, întâlniri, conferințe, simpozioane, grupuri de lucru organizate la nivel național și internațional**, de exemplu:

la nivel național: • întreveneri cu președintele Colegiului Național al Asistenților Sociali din România, respectiv cu președintele Colegiului Medicilor Stomatologi din România; • Summer ELSA Law School Cluj Napoca - Criminal Law; • Conferința „Drepturile omului și evoluția societății: realități, interpretări, tendințe” Ediția a VII-a 2023, organizată la Școala Națională de pregătire a agenților de penitenciare Târgu Ocna, județul Bacău; • întrevener cu reprezentanții Oficiului pentru Drepturi Fundamentale (FRO) din cadrul Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex); • masă rotundă cu tema „Atragerea personalului medical în sistemul penitenciar din România – provocări actuale și calea de urmat”, prezentarea Raportului de evaluare/analiză a legislației privind sănătatea mintală, de către experți ai CoE și Conferința de închidere a proiectului Consiliului Europei (CoE) - „Consolidarea serviciilor medicale și de sănătate mintală în penitenciarele din România”, implementat în parteneriat cu Ministerul Justiției, Administrația Națională a Penitenciarelor și Ministerul Sănătății; • interviu desfășurat în cadrul proiectului *ENABLE: Facilitarea incluziunii și a accesului la justiție pentru inculpații cu dizabilități intelectuale și psihosociale*, derulat de Centrul de Resurse Juridice, în colaborare cu Fundația Validity și cofinanțat de Uniunea Europeană; • Conferința Națională „Zilele Medicale și Științifice ale Spitalului de Psihiatrie "Prof. Dr. Al. Obregia" București”; • Cursul de formare cu tema “Executarea hotărârilor CEDO: proiectarea Mecanismelor de protecție a drepturilor persoanelor cu dizabilități instituționalizate”, organizat de Centrul de Resurse Juridice, în cadrul proiectului AdaptJust – Justiție accesibilă pentru persoane cu dizabilități realizat în parteneriat cu Ministerul Public; • întâlnire de lucru organizată de Fundația Consiliul Național Român pentru Refugiați, în cadrul Proiectului „Monitorizarea misiunilor de returnare forțată”; • Conferință cu tema „Promovarea accesului la justiție pentru suspecții sau inculpații cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale”, organizat de Centrul de Resurse Juridice, Validity și Mental Health Perspectives în cadrul Proiectului ENABLE „Facilitarea incluziunii și a accesului la justiție pentru suspecții și inculpații cu dizabilități intelectuale și psihosociale” cofinanțat prin Uniunea Europeană; • întâlniri de lucru organizate de Ministerul Muncii și Solidarității Sociale în cadrul Grupului tehnic de lucru referitor la îmbunătățirea legislației în domeniul calității serviciilor sociale; • masa rotundă cu tema „Serviciile de Sănătate Mintală, actualități și direcții strategice de dezvoltare” organizată de Ministerul Sănătății; • întâlnirea cu delegația Oficiului Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei.

la nivel internațional: • webinarul cu tema „Monitorizarea sănătății mentale în penitenciare” organizat de Consiliul Europei (CoE) în cooperare cu Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT); • reuniunea regională privind prevenirea torturii în regiunea OSCE „Unirea forțelor pentru prevenirea torturii și a altor rele tratamente” organizată de Oficiul pentru Instituțiile Democratice și Drepturile Omului din cadrul OSCE (OSCE/ODIHR), CoE, APT și Avocatul Poporului din Danemarca; • webinarii organizate de Centrul de Cercetare al Avocatului Poporului African (AORC), cu teme precum: Consolidarea securității cibernetice în instituțiile Avocatului Poporului; Mediere/ Soluționarea alternativă a litigiilor; Prezentarea Avocatului Poporului în învățământul superior; Instituțiile Avocatului Poporului în era digitală: Navigarea prin provocări

și oportunități; Abordarea violenței și hărțuirii bazate pe gen: rolul Avocatului Poporului în protecția și întărirea rolului femeilor; • webinarul „Lansarea orientărilor și practicii comune ale OMS/OHCHR privind sănătatea mintală, drepturile omului și legislația” organizat de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) și Oficiul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR); • Conferința cu privire la Rețeaua HELP a Consiliului Europei de formare în domeniul drepturilor omului organizată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei (CoE).

► MNP a desfășurat **activități de pregătire profesională a personalului din unități aflate în competența sa de monitorizate:** Centrul de Rețineră și Arestare Preventivă Deva; Penitenciarul Brăila; Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Brăila; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități din comuna Vârful Câmpului, județul Botoșani; Complexul de Recuperare neuro-psiho-motorie Blijdorp - "O Nouă Viață" Suceava, județul Suceava; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități „Sf. Elena” municipiul București; Centrul de Rețineră și Arestare Preventivă nr. 1 municipiul București, pe teme, precum: conceptele de tortură și rele tratamente; importanța activităților de prevenire a torturii și a relexor tratamentelor în locurile de detenție precum și prezentarea atribuțiilor și activităților MNP; aspecte constatate în vizitele MNP etc.

► În ceea ce privește **pregătirea profesională a membrilor MNP**, în cursul anului 2023, alături de seminariile, workshop-urile naționale și internaționale la care au participat membrii MNP (menționate mai sus), au fost organizate activități de *pregătire profesională la nivel intern*, în cadrul instituției Avocatul Poporului, cu teme precum: • Specificul activității de asistență socială în penitenciarele din România; • Reabilitarea psihologică a copiilor din centrele rezidențiale; • Norme generale de conduită profesională a personalului din cadrul Instituției Avocatul Poporului; • 20 iunie Ziua Mondială a Refugiatului; • Garanții fundamentale împotriva relexor tratamentelor asigurate persoanelor aflate în custodia poliției (standarde CPT și ghid practic APT); • Drepturile, obligațiile și interdicțiile străinilor din centrele pentru cazarea străinilor luați în custodie publică; • Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela); • Identificarea și respectarea interesului superior al copilului în cazul minorilor cu tulburări psiho-comportamentale; • Serviciile sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice; • Asigurarea asistenței pentru sănătate în serviciile sociale cu cazare, organizate ca centre rezidențiale pentru copilul separat temporar sau definitiv de părinții săi; • Anchetele Avocatului Poporului, mijloc de apărare a drepturilor și libertăților persoanei. Aspecte din cadrul activității domeniului armată, justiție, poliție, penitenciare; • Abordarea și gestionarea beneficiarilor/ pacienților cu tulburări de deglutiție, din locurile de detenție monitorizate de MNP; • Standardele CPT – minori privați de libertate conform legislației penale.

De asemenea, membri MNP (medici, psihologi și asistenți sociali) au participat la cursuri de pregătire profesională organizate de Colegiile profesionale din care fac parte, pe teme precum: Drepturile și responsabilitățile asistentului social; Bullying-ul – de la nepăsare la intervenție; O voce pentru copiii bolnavi; Sindroame infecțioase în practica medicală; Noutăți în patologia pediatrică etc.

Membri MNP au participat la cea de-a doua sesiune de pregătire profesională a instituției Avocatul Poporului, organizată în comuna Albac, județul Alba, în perioada 12-14 septembrie 2023, printre temele dezbătute fiind: Anchete – proceduri și discuții; Aspecte legate de protecția și prelucrarea datelor cu caracter personal; Acțiuni realizate de instituția Avocatul Poporului în comun cu alte instituții/autorități ale statului; Securitatea cibernetică etc.

► Au avut loc **întrevederi ale MNP cu organizațiile neguvernamentale** cu care instituția Avocatul Poporului are încheiate protocoale de colaborare, de exemplu: Asociația Umanitară

„Împreună pentru Ei” Baia Mare; Asociația ANAIS; Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului; Asociația Europeană pentru Protecția Omului și Protecția Copilului; Asociația Europeană a Drepturilor Omului și Protecției Sociale; Fundația Familia Galați; Asociația Romilor Creștini „Calea, Adevărul și Viața” Bacău; Asociația pentru Sprijin Comunitar și Integrare Socială Iași; Asociația „Aproape de Oameni” Iași; Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului - Filiala Regională Craiova; Fundația pentru Apărarea Cetățenilor Împotriva Abuzurilor Statului, în cadrul cărora în cadrul cărora au fost abordate subiecte referitoare la mandatul, organizarea, principalele atribuții și mod de acțiune al MNP, organizarea vizitelor de monitorizare și aspecte constatate în cursul anului 2022, precum și principalele obligații pe care ONG-urile le au în relația cu MNP, urmare a vizitelor la care participă..

► Au fost realizate **întâlniri cu colaboratorii externi** (medici, psihologi și asistenți sociali) pe teme profesionale: legislația națională și internațională cu privire la interzicerea și prevenirea torturii, aspecte constatate în vizitele MNP cu privire la asigurarea asistenței medicale/psihologice/sociale, întocmirea rapoartelor de vizită, prezentarea raportului privind activitatea MNP pentru anul 2022 etc.

Colaborarea cu CAT, SPT, CPT și alți parteneri internaționali

► **Comitetul împotriva Torturii (CAT – înființat prin Convenția împotriva Torturii ori alte Tratamente sau Pedepse cu Cruzime, Inumane sau Degradante)**

Pentru prima dată de la înființarea sa, MNP a avut o întrevedere online (privată, în plen) cu membrii CAT, la data de 17 iulie 2023, în cadrul celei de-a 77-a sesiuni CAT, în contextul analizei celui de-al treilea raport periodic al României privind implementarea Convenției împotriva Torturii ori alte Tratamente sau Pedepse cu Cruzime, Inumane sau Degradante în România (CAT/C/ROU/3). De asemenea, la solicitarea CAT, MNP a comunicat informații cu privire la punerea în aplicare a Convenției în România și situația MNP (realizările și provocările acestuia în temeiul Convenției).

► **Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT)**

Membrii MNP au avut întrevederi online și au purtat corespondență cu raportorii SPT pentru România: cu doamna Suzanne Jabbour, președinta SPT și responsabilă SPT pentru România, pe teme, precum: ”Funcționarea și activitatea MNP/priorități curente și provocări/implicarea instituției AVP/MNP în criza refugiaților ucraineni” și cu domnul Martin Zinkler (raportorul SPT pentru România, începând cu luna martie 2023), pe următoarele teme: principalele preocupări care decurg din vizite; situația în instituții pentru persoane cu dizabilități psihosociale; sănătate mintală în penitenciare; Raportul MNP pe anul 2022 etc.

De asemenea, MNP a participat la evenimente organizate de SPT: „Aniversarea împlinirii a 20 de ani de existență a OPCAT și 15 ani de activitate a SPT” (9 februarie 2023) ; „Consolidarea rolului MNP în prevenirea torturii”, cu participarea Mecanismelor naționale de prevenire europene (7 iunie 2023), precum și la dezbaterile publice privind Primul Comentariu General la art. 4 din OPCAT - *definirea locurilor de detenție* (8 iunie 2023), la elaborarea cărora au fost avute în vedere și documentele transmise de MNP România (atât direct, de către MNP, cât și prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe - Departamentul Organizației Internaționale și Afaceri Multilaterale).

► **Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT)**

Reprezentanții MNP sunt parte a Grupului de lucru constituit la nivelul Cancelariei prim-ministrului pentru a analiza raportul Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a

Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante (CPT), după vizita efectuată în România, în perioada 18-30 septembrie 2022.

În context, se cuvine a menționa că, spre deosebire de vizitele anterioare ale CPT în România, de această dată, reprezentanții Guvernului României implicați nu au pus la dispoziția MNP, raportul CPT, înainte ca acesta să fie publicat. Raportul a fost comunicat de către un reprezentant CPT, care a fost nedumerit de atitudinea statului român, în condițiile în care MNP România a colaborat cu CPT (prin furnizare de informații și întreveneri) cu prilejul vizitei acestuia în România. MNP a precizat această situație de fapt, în cadrul corespondenței purtate cu Corpul de control al prim-ministrului care a solicitat, de la MNP, informații privind evaluarea constatărilor, concluziilor și recomandărilor conținute în raportul CPT.

► **Mecanisme Naționale de Prevenire - SEE NPM Network**

MNP România este parte a Rețelei Mecanismelor Naționale de Prevenire din Europa de Sud-Est. Și în anul 2023, membrii MNP au menținut legătura cu alte MNP-uri și au participat la întâlniri/sesiuni de pregătire profesională organizate de către acestea: masă rotundă dedicată celei de-a 75-a aniversări de la adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului cu tema „Implementarea Planului de Acțiune pentru Drepturile Omului pentru 2022-2024.”, organizată de Centrul Național al Republicii Kârgâză pentru Prevenirea Torturii și masa rotundă organizată de MNP din Marea Britanie, cu tematica „Autoagresiune, femeile expuse riscului de autovătămare în închisoare”.